

Dr. Dinko Puc:

Da smo si na jasnem

Ljubljana, 4. februarja.

V svoji prvi številki smo se jasno izrekli za načrtno gospodarstvo, za socialne reforme, za demokracijo, za aktivno sodelovanje Slovencev pri reševanju hrvatskega problema, za socialno in protireakcionarno fronto. Mnogi so nas dobro razumeli in dobili smo pritrdila od vseh strani. Le nekateri niso hoteli ne videti ne slišati in tem pišemo te besede, da se nam ne bo nekoč očitalo, da smo bili premalo jasni.

Večina Slovencev je danes politično neorganiziranih. Voditelji posameznih struj sicer nastopajo tako kakor bi vsak v svojem objemu držal vse, — toda na tihem vedo eni kakor drugi, kakšna je situacija v resnici. Ljudje so se naveličali biti samo predmet političnih agitacij, naveličali so se strankarstva, naveličali političnih bojov. Težke gospodarske razmere in socialne prilike povzročajo ljudem največ skrbi in brige. Zato si želijo miru in sloge, zato stoje ob strani in čakajo.

Na te apeliramo v prvi vrsti. Hoteli bi jim viliti novega poguma in zaupanja v bodočnost. Človeštvu ne more biti samo to cilj, da se po izsiljenih zmagah pri kakih volitvah prilepka vse uradne planke letos plavo, drugič zeleno ali črno. Drugi ideali so nam pred očmi: urejeno gospodarstvo v vsej državi, pravilna razdelitev dobrin, delo za vsakega, gorak kotiček tudi za najbednejšega, visok kulturni razvoj, socialna pravičnost ter mir in sloga med narodi!

Boleča rana, ki čaka ozdravljenja

Narodna skupščina razpravlja o novem državnem proračunu.

Javni nameščenci upravičeno izprašujejo:

Ali se jim bodo zboljšale plače? Ali se jim bo vrnilo vsaj tisto, kar se jim je oktobra 1935 vzelo?

Pri zadnji redukciji plač se je z vsjo zgovornostjo zatrjevalo, da je redukcija le začasna zaradi težav, v katere je prišlo državno gospodarstvo. Kakor hitro se razmere zboljšajo, da se vrnejo nameščencem reducirani prejemki.

Vsaki dan lahko slišimo, da je kriza državnega gospodarstva na poti ozdravljenja, da se gospodarska konjunktura zboljšuje in da so državne finance urejene, kakor še nikdar preje.

Če je temu tako, gotovo ni prav nobenega resnega vzroka, da se državnim nameščencem vrne vsaj tisto, kar se jim je »začasno« vzelo in to tembolj, ker se jim je vzelo nekaj, kar ne morejo pogrešati in baš onim največ, ki so imeli najnižje prejemke.

V veliki večini smo narod malih eksistenc. Srednji stalež naroda je tudi nosilec vsega našega socialnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Znatno del srednjega staleža tvorijo javni nameščenci. In prav ti danes nimajo zagotovljene niti najskromnejše eksistence! Ali je čuda potem, da splošno nazaduje vse, kar je v zvezi z nacionalnim izživljanjem, če je nameščenec, ki naj bi bil nosilec javnega ustvarjanja, v najmizernejšem položaju?

Samo pogledimo v uradniške domove in videli bomo, koliko po-

To zadnje pa si želimo tudi med tistimi, ki so nam najbližji. Oni, ki ne pripadajo JRZ, so razcepljeni v celo vrsto struj, kolikor so sploh organizirani.

Narod sam se tega že dobro zaveda. Zato so mogle pri zadnjih volitvah le malokje nastopati politične stranke s pravim imenom. Volilci so se združevali na »gospodarskih« ali »neodvisnih« listah, pravilno presojaajoč ljudsko razpoloženje, da je treba iti skupaj.

Nismo taki optimisti, da bi verjeli v možnost združenja vseh socialnih, gospodarskih, nacionalnih, naprednih struj pod firmo ene obstoječih strank. Toda verujemo v možnost kooperacije ali koalicije. Nje glasniki smo! Preveč imamo vsi skupnih interesov — gospodarskih in kulturnih, socialnih in političnih, — a tudi preveč skupnih sovražnikov, da bi ne mogli verovati v možnost lojalnega sodelovanja vseh teh sil, tembolj, ko smo videli, da je bilo mogoče doseči tako koalicijo v srbskem delu naše države, kjer so se našli svoj čas najhujši si nasprotniki radikali in demokratije v Združenji opoziciji.

Zato smo tudi s to, morda največjo politično skupino v državi, navezali prijateljske stike in prav nič nas ni sram ne radikalov pod A. Stanojevičem, ne demokratov pod Davidovičem, ne zemljoradnikov pod Jovanovičem. Te stike bomo čvrsto in z vneto gojili!

Morda so ti nazori »nekoliko antikvirani«. Toda zdravi so in pametni so.

manikanja in bede se skriva za štirimi stenami. Prezadolžitev je običajen pojav. Niti hrane nimajo uradniške družine dovolj, da o primerni obleki in obutvi in stanovanju niti ne govorimo. Kdo naj še šola otroke in jim da to, kar jim je inteligent dolžan dati. Najstrašnejše socialne slike se nam prav med uradniškimi vrstami razkrivajo in nekaj tako ponosen in gospodarsko urejen stan, trpi duševno in materijalno.

V jeseni leta 1935. je bila redukcija prejemkov utemeljevana s tem, da so se življenske potrebe zadnja leta znatno pocenile. Kar se hrane tiče, je bila ta utemeljitev nekoliko resnična. Danes pa niti to ni več res, ker se stalno zopet podražujejo živila. Sicer pa za hrano duševni delavec ne izda največ. Največji izdatki so za stanovanje, obleko in šolanje otrok. Vsi ti izdatki so pa do malega ostali isti že celo vrsto let, da nekateri so celo večji, če pomislimo na take, ki se zahtevajo od učeče se mladine.

Mislimo, da javni nameščenci ne bi smeli ostati osamljeni v svoji borbi za zboljšanje prejemkov. Saj je od prejemkov javnih nameščencev odvisna kupna moč prebivalstva. Vsi gospodarski krogi bi morali kot en mož nastopiti za ugodno rešitev gmotnega stanja nameščencev. Prav izkušnje zadnjega leta nas lahko uče, da spričo slabih zaslužkov srednjega stanu propada trgovina in obrt in tudi kmet izgublja na zaslužku, ker kmalu ne bo nikogar več, ki bi lahko kupoval, ali vsaj nudil za

Položnico

smo danes priložili »Slovenski besedi«. Vse naše prijatelje vabimo, da se na list naroče in s tem podpro akcijo, katere namen je: ozdraviti in združiti slovensko napredno fronto. Naročnina znaša za celo leto 40 Din, za pol leta 20 Din in za četrt leta 10 Din. Kdor naročnine takoj ne plača, mu žalibog ne moremo več pošiljati lista. List se vzdržuje le z dohodki iz naročnine. — Prosimo, ne odlašajte in poslužite se takoj položnice.

UPRAVA »SLOVENSKE BESEDE«
Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

blago cene, pri katerih se lahko še nekaj zasluži.

Bedo javnih nameščencev čutijo prav posebno naše nacionalne in kulturne ustanove in društva. Gmotno zagrenjeni nameščenci nimajo več one velike volje za izvenslužbeno javno delo. Kako tudi? Saj nimajo niti pare več na razpolago za kulturne in nacionalne dajatve. Tudi veselje do javnega dela se jim ubija, ker se ne morejo izmotati iz vedno večjih skrbi za vsakdanji kruh. Kar še danes izvršujejo nameščenci javnega dela, vrše to le z največjim samozatajevanjem, požrtvovalnostjo in z upanjem na boljše čase.

Osnova in dobra funkcija državnega aparata je odvisna od na-

meščencev. Svojega odgovornega dela pa nameščenci ne morejo vršiti, če so nezadovoljni in gmotno ponižani na stopnjo najbednejšega duševnega proletarijata. Z nizkimi plačami državna uprava dejansko ničesar ne prištedi, ker slabo plačano delo, ne more biti dobro delo. V državnem interesu pa vsi želimo, da je javna služba vzorna, iniciativna in nekoruptna. Zato je dolžnost vseh, ki nosijo odgovornost za funkcijo državnega aparata, da poskrbe za zadovoljive plače nameščencev, ker le na ta način lahko pridemo do urejenih razmer, od katerih bomo imeli vsi koristi in naj pripadamo kateremu koli stanu.

—r.

Dr. M. Korun:

Mednarodni kapital

Osredotočenje denarne sile v rokah nekaterih velekapitalistov in finančnih koncernov, ki predstavljajo mednarodnost in brezimenost tega kapitala, je eden glavnih vzrokov današnje svetovne gospodarske krize.

Ta velekapital se upravlja tako, da donaja koristi samo lastnikom, blaginja narodov in držav pa mu ni mar.

Ogromni so njegovi dohodki, ki jih črpa iz posojil, ki jih daje državam. Države so mu dolžne sto in stot milijardne zneske, za katere morajo plačevati visoke obresti in provizije. Velik del narodnega dohodka vseh držav odteka na ta način v žep svetovnih bogatašev.

Tudi veliko industrijo in svetovno trgovino obvladuje mednarodni kapital. On jima daje posojila, on obvladuje svetovni trg in določa, samo po vidikih svojega profita, cene vsem važnim surovinam in pridelkom.

Banke, trusti, koncerni so kanali, po katerih vrši velekapital svoje gospodarstvo nad svetom in po katerih mu pritekajo dobički.

Velekapital je gonilna sila vseh mednarodnih konfliktov in vojn, on je največji pobornik blaznega oboroževanja. Da razširi svojo moč in poviša svoj dobiček, se poslužuje vseh sredstev, njegova spremljevalka je korupcija na debelo.

Njegova povezanost z vsemi panogami javnega gospodarstva je za navadnega človeka nevidna. Če pa zasledujemo te zveze, vidimo, da gospoduje nad vsem svetovnim gospodarstvom samo nekoliko desetih milijard lev.

Ko toži danes naš kmet, da so njegovi pridelki brez cene, toži zato, ker ne more za nje iztržiti toliko denarja, kolikor ga potrebuje za nakup svojih potrebščin. Vse te stvari so nesorazmerno dražje napram kmetiskim pridelkom, kakor so bile.

Kaj pa je vzrok temu? Saj je vendar industrijska proizvodnja tako racionalizirana, da producira najceneje.

Ali so delavske mezde previsoke? Ali so socialne dajatve prevelike?

Ne eno ne drugo. Delavske mezde so jedva dosegle ali pa niti ne dosejajo predvojne paritete. Socialne dajatve so res višje kakor so bile pred vojno, toda izražene v procentih so komaj omembe vredne.

Industrijo in mednarodno trgovino bremene obresti in dividende, ki jih morata plačevati svojemu upniku velekapitalu. On jima diktira cene surovin in izdelkov.

Ni rešitve iz gospodarskih kriz in socialne neurejenosti in nepravilnosti, če družba ne bo mogla ali znala postaviti finančnega velekapitala v službo narodne blaginje. To bo mogoče doseči samo s podružbljenjem kapitala, v prehodni dobi pa vsaj s stvarno kontrolo nad njim.

V Jugoslaviji o domačem velekapitalu ne moremo govoriti. Kolikor imamo domačega zasebnega kapitala, je samo prevžitkar svetovnega. Tem bohotneje pa se širi moč internacionalnega, ki zaslužuje vse naše gospodarstvo in vpliva potom njega tudi na našo notranjo in zunanjo politiko. Mi smo ena njegovih domačih kolonij.

Nismo tako naivni, da bi mislili, da se moremo tega vpliva popolnoma osvoboditi. Iz svetovnega gospodarstva se ne moremo izločiti. Ali eno moramo in moremo napraviti: postaviti ta mednarodni kapital pod kontrolo države in javnih teles.

Preprečiti moramo izžemanje našega gospodarstva in odtok čezmernih dobičkov iz države.

O tem pa še kaj prihodnjic.

Nikdar ne pozabi, da je lačen človek nevaren človek, in misli na to, da je na svetu zelo veliko in zelo različne lakote.

*

Tvoja vera mora ne samo tebi, ampak tudi tvojim soljudem biti pomoč, sicer to ni prava vera.

POLITIČNI
TEDEN

Ing. Košutić se je vrnil

Pred dnevi se je vrnil iz skoraj osemletne emigracije eden šefov bivše HSS ing. Avgust Košutić, zet pokojnega Radića. Ko je zopet stopil na tla domovine, je dal kratko izjavo, kjer pravi, da obstojajo danes vse možnosti za ostvareitev sporazuma med Srbi in Hrvati, ker je na obeh straneh dovolj volje in pripravljenosti. Sicer je pa odklonil vsako pomembnejšo izjavo, dokler se ne sestane z dr. Mačkom. Iz Zagreba poročajo, da prevzame ing. Košutić sedaj vodstvo dr. Mačkove politične pisarne in je dosedanji tajnik prof. Jelačić že odšel na dopust. Vrnitev ing. Košutića iz emigracije povoljno komentirajo v političnih krogih in mislijo, da se sicer počasi, toda sigurno približujemo konsolidaciji naših notranjepolitičnih prilik.

Politika etap

G. Jeftiću so očitali, da ima diktatorske zamisli, in da se opira na skupščino, ki ni bila izvoljena po demokratskih metodah. Nič naravnostnejša torej, kakor da je vsa jugoslovenska javnost zato pričakovala, da bodo njegovi nasledniki razpustili to skupščino. Te nade se pa niso izpolnile, ker so ti nasledniki mislili, da slabo orodje v dobrih rokah lahko tudi prav koristno služi svojemu smotru. Zato so se odločili, da sodelujejo s to skupščino ter z njeno pomočjo izvajajo politiko normalizacije prilik, pomirjevanje strasti in pa krepitev oziroma zaupanja.

Vladno glasilo »Samouprava« piše o tej prvi etapi in našteva, kaj je vse vlada v tem času naredila, kaj je poskušala in kaj dosegla.

v pobljanju

brezposelnosti, oživljanju narodnega gospodarstva in kaka zadovoljnost vlada med najširšimi narodnimi sloji. Višek vseh

uspehov pa je, da dela »lirerska« Jevtićeva skupščina v največji harmoniji z vlado.

Ljudstvo, to bo kasneje šele uvidelo, kako je prav, da se ni vlada spuščala v kako politiko prenatrženih novotarij, piše jasno list »Samouprava«. Vendar pa naj bi to novo obdobje vlade g. dr. Stojadinovića, ki prihaja sedaj, po pisanju »Samouprave«, trajalo dalje kakor njena sedanja etapa.

SDK in opozicija

Te dni je poročal »Hrvatski dnevnik«, da je posetil dr. Kostić šefe Združene opozicije Trifunovića, Davidovića in Jovanovića ter jim izročil tekst resolucije, ki jo je bil sprejel izvršni odbor SDS na sestanku v Zagrebu. V tem tednu bodo voditelji Združene opozicije proučili to resolucijo ter označili svoje stališče.

Pri tej priliki je vprašal dopisnik »Hrvatskega dnevnika« dr. Kostića, kakšni so sedaj odnosi med Združeno opozicijo in SDK?

Dr. Kostić je odgovoril da se ti odnosi niso izpremenili in da so ostali kakor prej.

Ali bi mogla SDK voditi svojo posebno politiko, izključivši vnaprej srbijansko Združeno opozicijo? je vprašal dopisnik

Tega SDK ne bo naredila. Vsa poročila o tem bi bila neresnična in tendenciozna, je odgovoril dr. Kostić.

ZUNANJA POLITIKA

Dr. Stanko Jug:

Zrušena ideologija

Ljubljana, februarja 1937.

Moskovski proces kot posledica notranjega razračunavanja v Rusiji je za ostalo Evropo brez pomena. Važen pa je kot zunanji odraz globokega preokreta, ki ga Rusija preživlja v zadnjih letih in ki ne bo ostal brez vpliva na ostali politični razvoj v Evropi.

Od Lenina do Stalina je dolga pot. Veliki prerok svetovne revolucije je znal umreti v pravem času in tako leži danes balzamiran in pobogavljen na Rdečem trgu v Moskvi. Če bi bil pa danes še živ, bi verjetno moral stopiti sedaj s svojimi najožjimi sodelavci, s katerimi se je vozil pred 20 leti v zapečatenem vagonu iz Nemčije v Rusijo, tudi pred puške. Stalin, ki predstavlja za njim oblast v Rusiji, je moral namreč spoznati, da življenje ne prenaša utopij, in da je zamisel enotne svetovne socialistične države, zgrajene na čistih komunističnih načelih, stvar, ki se jo da mogoče ustvariti v nebesih, ne pa na zemlji. In šel je svoja pota. Rusija zavrže pod njim idejo svetovne revolucije in v poslednjih letih se začne tam pred neprestanimi nemškimi grožnjami vedno pogostejše pojavljati geslo «o veliki ruski domovini». Za staro komunistično gardo pa, ki je vse svoje življenje izčrpala v vizijah svetovne revolucije, so postali Stalin in njegovi tovariši v armadi, na katero se predvsem opira, izdajalci strankinega programa, ki jih je treba zatreti prav tako in s tistimi sredstvi, kakor so doslej zatirali druge škodljivce in izdajalce socialne revolucije.

Zato ne bo dvomil nihče, kdor pozna metode teh starih revolucionarjev, da je med njimi obstajala res borba na življenje in smrt. Dopisnik agencije Havas, ki se je udeleževal vse razprave, dokazuje, da je bila obtožnica v točki, kjer govori o organizaciji atentatov na sedanje voditelje stranke in režima, gotovo osnovana. Tudi Radek je v svojem zagovoru izrecno poudaril, da je hotel odstraniti Stalina in tovariše, ker je izgubil vso vero, da bi se dal ustvariti socializem na način, kakor ga izvaja Stalin v Rusiji. Da so bili ti stari prekucahi v zvezi s tujimi državami, bi tudi ne bilo nič nemogočega. Saj tudi za Lenina ni pomenil odstop ruskega ozemlja nič posebnega, le da je ostalo socializem še pribežališče za revolucijo. Tako je Lenin odstopil v Brest-Litovsku Finsko, Litvo, Letonsko in Estonsko in sicer nemočno na podlagi kakega načela o samoodločbi narodov, marveč je ta ozemlja odstopil cesarski Nemčiji, kateri bi dal, če bi zahtevala, še več, le da bi njemu ostala še teritorialna baza za revolucijo. Njegovi stari sodelavci so ostali zvesti temu čistemu komunističnemu nauku. Napram Stalinu, t. j. oblasti predstavlja opozicijo na terenu revolucije. V smislu njih terorističnih nauk niso pa človeška življenja igrala nobene vloge, kadar je šlo zato, da zmagojo načela revolucije. Pa naj bi to tudi, da bi se Rusija zapletla v vojno, ki bi jo izgubila ter morala potem odstopiti Ukrajino Nemčiji ter pol Sibirije Japonski, le da bi iz tega razsula izvela korist revolucije.

Stalinovi procesi proti opoziciji se nam v tej luči kažejo — kot borba med stvarnostjo in državno avtoritetom proti trajni revoluciji in njenemu duhu. V drugi vrsti kot borba nacionalizma proti razdirajočemu delovanju defetizma in pa nasprotje ruskega duha proti židovskemu duhu. Komunistem so v Rusiji postavili na noge židje, danes je ta družba izločena iz vseh važnih položajev z edino izjemo Litvinova. Idejo trajne revolucije

pod židovskim ščitom, ki naj bi ostvarila svetovni socializem, predstavlja danes v svetu nemirni večni Ahasver, žid Trocki. Zato je razumeti tudi pod izrazom «trockistov» ne toliko pristaše Trockega, kot čiste komuniste, ki danes v Rusiji še prisegajo na nepokvarjenost Leninovega nauka. Glej čudno usodo, da je danes v Moskvi torej prav tako nevarno biti komunist, kakor v fašističnem Berlinu.

Voditelji nove Rusije hočejo očitno postaviti državo na solidne temelje. Ustvariti hočejo Rusijo, ki bi bila sicer socialistična, obenem pa močno nacionalna. V neki francoski reviji se dokazuje, da se tam naglo približujejo sistemu, ki bi bil podoben kot brat bratu nacionalnemu socializmu v Nemčiji. Očetje ruske revolucije pa, ki vidijo, kako propada njih življensko delo, zaradi katerega so jih gonili po ledenih sibirskih pustinjah in po carističnih ječah, za katerega so stradali v emigraciji in gazili potem v potokih krvi, so se sedaj nekako pomirili z izgubljeno igro in iz tega je tudi razlagati patetičnost in resignacijo, s katero so čakali pred revolucionarnim sodiščem v Moskvi, da pade tudi na nje krvava usoda.

V zadnjih dneh smo slišali govore treh vodilnih politikov Evrope, Edena, Bluma in Hitlerja. Zastopnika obeh velikih zapadnih demokracij sta se slovesno izjavila za mednarodno solidarnost in za konstruktiven in pozitiven mir. Delo, denar in duh naj bi se rajši porabili v korist in napredek človeštva kakor pa za brezplodno in mrtvo kopičenje v oboroževanju. Oba govora sta izzvenela v apel na svet, naj se priključi prizadevanju za doseg te ciljev.

Pričakovalo se je zato tem bolj z zanimanjem, kaj bo odgovoril na to vodja današnje Nemčije Hitler, zlasti ker je bilo videti, da tudi v Nemčiji oba govora nista napravila slabega vtisa. Toda glej razočaranje. Kakor vedno, tako je tudi zdaj bila glavna vsebina Hitlerjevega govora nebrzdan napad na Rusijo, pri čemer nemški vodja ni izbiral besed o «kugi z vzhoda» in «navalu azijskega barbarstva», ki ga je treba uničiti. Ton govora je bil poln jeze, sovraštva in prezira. Češkoslovaško, ki je zadnje čase glavna tarča nemških napadov, je enostavno izpustil. Nasproti Franciji je bil več kot rezerviran. Edino za Anglijo je našel laskave besede v neprikriti nadi, da bi jo odcepil od ostalega bloka miru v Evropi. Zbornica, kateri pravijo ameriški listi, «da je postala le skupina štatistov, katerih se poslužuje firer kot »zvočnikov« za širjenje njegovih suverenih proklamacij v svetu», je njegova izjavljanja sprejela z burnim odobravanjem.

S španskih bojišč poročajo, da so dosegle republikanske čete v zadnjih dneh okrog Madrida pomembne uspehe, dočim postaja na jugu pritisk nacionalistov vedno močnejši. Kakor trdi odbor za obrambo Madrida, je prišlo na fronti pri Aranjuezu do številnih protinapadov nemških »dobrovoljcev«. Francoska in angleška vlada pa vedno vztrajneje zahtevata kontrolo španskih kopnih in pomorskih mej, ki bi se pa dala po njih mnenju šele v dveh mesecih uspešno izvesti.

Domači pomenki

Vse, kar je prav

Našemu odličnemu in zaslužnemu rojaku dr. Niku Župančiču je ob njegovi 60-letnici tudi beograjska «Pravda» posvetila prav simpatično napisan članek, kar moramo samo pohvaliti. Pri tem pa si je «Pravda» žalibog privoščila tudi neko opazko, ki je — blago izraženo — docela neumestna in mimo katere ne moremo kar tako meniti nič tebi nič. Zapisala je namreč tole: «G. dr. Župančič spada med eno redke Slovence, koji umeju oceniti važnost zajednice našeg naroda...»

Mi se s «Pravdo» pač ne bomo pravdali o tem, kje je bilo in je več razumevanja za važnost jugoslovanske narodne zajednice, ali pri nas tukaj ali tam doli, ugotavljamo samo dejstvo, da je pri nas Slovenceh toliko razumevanja za to zajednico, da smo njenim interesom na ljubo žrtvovali in še žrtvujemo več ko dovolj nujnih in važnih slovenskih interesov, in da samo želimo, da bi bilo povsod drugje toliko razumevanja za važnost zajednice našega naroda in pa tudi dejanske požrtvovalnosti za to zajednico, kolikor je tega pri nas na Slovenskem, potem se nam za našo državo ni treba prav nič bati: stala bo in držala trdno ko granit!

V ostalem pa «Pravdi» samo priporočamo, naj se v bodoče ogiblje takih in enakih trditve, ki so neresnične in ki nimajo drugega efekta, kakor da v srbski javnosti ustvarjajo napačno mnenje o slovenski miselnosti, med Slovenci pa zbuja nejevoljo. In tako samo škodujejo dobri bratski vzajemnosti!

Zadeva z vžigalniki

Novo uredbo o vžigalnikih smo dobili te dni. Po njej nas bo stal vžigalnik, pa naj bo že iz pločvine ali zlata, vsako teto 100 dinarjev.

Ni prav majhna vsota to in če bodo tako plačali vsi tisti, ki imajo vžigalnike, se bo nabralo precej denarja. Pa je najbrž ne bodo.

Namen te uredbe? Da se poveča konzum vžigalic. Mislimo, da bi se pa povečal tudi brez te uredbe, če bi bile naše vžigalice nekoliko boljše. Zlasti tiste v škaticah po 50 par, ki so bolj nevarne za obleke kakor za cigarete.

Pri nas imamo obilo lesa in ga ne moremo izvoziti. Ali ne bi mogli pri teh ogromnih količinah porabiti nekaj kubičnih metrov lesa za boljše vžigalice?

Naša univerza

Popolna univerza je eno glavnih vprašanih, okoli katerega se sučemo že nekaj let. Zahteva naše mladine je, da se njegova rešitev čim bolj pospeši. Do leta 1940. naj bi bilo naše vseučilišče popolno. Celotni stroški bi znašali okoli 60 milijonov.

Kakor vse kaže, v Beogradu ne bomo naleteli na gluha ušesa. Prvega četrt milijona na račun te vsote bomo dobili že v sedanjem proračunu.

Reševanje brezposelnosti

Brezposelnost rešujemo pri nas na vse mogoče načine. Zlasti ljubljanska občina kaže tu dosti smisla. Kopica brezposelnih pobira vsak mesec okoli prvega s puščicami po mestnih križiščih dinarje, s katerimi se potem opravljajo dela, ki bi morala biti plačana iz rednih proračunskih sredstev.

Potem smo dobili kolke za pobijanje brezposelnosti. Plačati je bilo treba zanje osnutek, tisk in reklamne oglase. Ker se take vrste kolki povsod zelo dobro prodajajo, je prav verjetno, da bodo izkupili pri njih toliko, kolikor so znašali stroški zanje.

„Slovenčevo“ razodetje

o prvih stikih med Pašičem in dr. Koroščem

(Dopis iz Maribora)

Pred kratkim je izšel v «Slovenču» članek, v katerem prevajalski advokat dr. Štefanovič prav obširno pripoveduje, kako sta on in pokojni Janko Tavčar bila pri Pašiču, in sicer nekaj dni pred njegovo smrtjo. Pri tej priliki je, po besedah dr. Štefanoviča, on priporočal Pašiču zvezo z dr. Koroščem in je Pašič prav obširno pohvalil dr. Korošca ter se te zamisli nekako vidno razveselil. To je baje dr. Štefanovič povedal dr. Korošču in, bogve kaj bi se bilo takrat zgodilo, če Pašič ne bi bil nekaj dni pozneje umrl.

Ta članek, ki je bil deloma celo debelo natisnjen, je vzbudil posebno pozornost, in v krogih bivše SLS pa tudi precejšnjo nejevoljo.

Ti krogi so poudarjali, da se njihovem voditelju dr. Korošču tudi takrat ni bilo treba posluževati g. dr. Štefanoviča, ki je bil takrat še prav mlad politik, za to, da pride v stik z bolnim Pašičem, o katerem se je vedelo, da bo v kratkem preminul.

G. dr. Korošec je bil že takrat star politik ter je v Beogradu, če je hotel zvedeti mnenje starega in

že težko bolnega Pašiča, dobil lahko mnogo uglednejše posredovalce. S tega stališča se je v krogih bivše SLS ta članek prav ostro kritiziral in prepričani smo, da tudi notranjemu ministru g. dr. Korošču ni bil posebno po volji.

Člani bivše Radikalne stranke pa vedo, da je pokojni Janko Tavčar te obiske označil kot popolnoma nepomembne s pripombo, da Pašič, ki je bil bolan, pri tej priliki ni mnogo govoril in je bil poset prav kratak. Da bi bil dr. Štefanovič takrat »priporočal« Pašiču gospoda dr. Korošca, o tem Janko Tavčar ničesar ni omenjal.

Pri tem položaju je vzbudil ta članek «Slovenca» samo radovednost ljudi, ki se izprašujejo, čemu naj služi? Ali v čast in slavo Pašiča, ali g. dr. Korošca ali morda celo g. dr. Štefanoviča? Morda le slednjemu, ki je spoznal, da živi genij Protiča, Pašiča, Radiča in Vukičeviča v g. dr. Milanu Stojadinoviču. To spoznanje g. dr. Štefanoviča je brez dvoma najdragocenejše za njega samega, pa tudi za — nas.

Računski zaključki

mestne občine ljubljanske do 1. aprila 1935.

Mestna občina ljubljanska je predložila računski zaključek, ki konča z 31. marcem 1935. Da presodimo pravilno gospodarstvo prejšnje občinske uprave, pa je treba pregledati tudi računske zaključke prejšnjih let. Uspeh je bil naslednji:

Proračun v letu:	Presežek:	Primanjkljaj:
1928 (doba komisarijata)	622.182-15	
1929 (doba župana dr. D. Puca)	1.670.972-56	
1930	2.143.762-72	
1931	2.275.785-15	
1932	1.297.538-19	
1933		71.058-50
1934		544.808-48
Dvanajstine od 1.—III. 1935		1.023.742-45
Vsota:	5.716.886-06	3.932.764-18
Čisti presežek (aktivni saldo)	1.748.121-92	

Iz tega sledi, da je nova občinska uprava dobila od prejšnje občinske uprave prihrankov Din 1.784.121-92.

Razen tega je bilo v dobi od 1930 do 1934 plačanih iz tekočih sredstev v proračunu nepredvidenih izdatkov, kakor za regulacijo Ljubljane, za popravilo magistrata, za nakup Vrhovčevega sveta itd., skupaj Din 1.971.150-37. Če bi se to ne bilo napravilo, bi bilo treba najeti za te izdatke posebna posojila, ker se taki izredni izdatki praviloma ne morejo kriti iz rednih proračunskih sredstev.

Bilanca izgleda potem tako:

1.) proračunski presežki	Din 1.784.121-92
2.) izven proračuna iz tekočih sredstev pokriti izdatki	1.971.150-37

Aktivni saldo Din 3.755.272-29

Ta aktivum je prejela sedanja občinska uprava.

Razen tega pa je prejela v naložbah pri Mestni hranilnici Din 3.285.986-45

Številke tedaj, ki jih je morala objaviti sedanja občinska uprava, dajejo prejšnji upravi najslajnejše zadoščenje! Vse klevete ne pomagajo nič, resnica pride le počasi na dan.

Zgodba o groznih poneverbah

Dolgo časa je vsa ljubljanska javnost trpela v mučni negotovosti, ali ne kradejo v ljubljanskem pogrebem zavodu mrličke kar na debelo. Niti najbujnejša domišljija ni mogla obseči vseh teh škandaloznih reči, ki so se baje dogajale pri tem turobnem zavodu. Huda žuganja smo slišali, da krivci ne bodo ušli zasluženi kazni, in da bodo mestni gospodarji postavljeni na sramotni oder!

In zagrmelo je po naši justici... A glej: na sramotni oder je stopil samo majhen dnevničar mestnega poglavarstva, ki je zakrivil nekaj poneverbic, vsega skupaj niti ne za tisoč dinarjev, to pa povrh še pod novimi mestnimi gospodarji! Ubogi grešnik je bil zato obsojen samo pogojno.

Torej spet nekaj po tistem: Veliko grmenja, malo dežja. Pa smo spet za eno senzacijo revnejši,

Nemške pikanterije

V Berlinu se danes — naskrivoma seveda — precej smejejo nesreči, ki je zadela generala Ludendorffa, ko mu je cenzura zaplenila list «Ob viru nemške sile». Ludendorffova revija pa zdaj ni zapadla cenzorjevemu svinčniku zaradi kake rasne neumnosti, s katerimi se on zelo rad ukvarja, marveč zaradi njegove ocene španskega položaja. General Ludendorff, ki je bil v svetovni vojni šef nemškega generalnega štaba in ki je danes gotovo z dušo in telesom na strani generala Franca, je kot nepristranski strateg moral ugotoviti naslednje: «General Franco se bori na izgubljeni poziciji. Odpor Madrida raste z vsakim dnem in vsak neuspeh napadalcev krepi strateško in moralno stališče njihovih nasprotnikov. Zato bi Nemčija naredila pametneje, če se ne bi zavzemala preveč za Franca in njegove generale, ker to lahko vodi le do težkih zapletljajev, ne da bi prineslo kakršnekoli koristi.»

DOMA IN NA TUJEM

ZA BOLJŠI KEMIČNI INSTITUT

Tako je naslov brošure, ki jo je izdal Akademski klub kemikov na ljubljanski univerzi. V njej je s številnimi in slikami nazorno pokazano, v kakih strašnih razmerah deluje ta naš znanstveni zavod. Razvidno je iz nje, da so se državni krediti, ki so znašali leta 1930. še 242.400 Din, zmanjšali v letu 1936. na 98.200 Din! Deficit znaša zaradi tega letno okoli 210.000 Din, ker je pri največjem štedenju vsako leto vsaj 300.000 Din izdatkov. In kdo krije ta deficit? Zasebniki in dijaki samili!

Zares vzorne razmere. Na stvar se še povrnemo.

Po napovedbah vladnih listov bodo letos dovršena dela na razširjenju industrije železa v Zenici in zgraditvi tovarne za elektrolizo bakra v Boru. Ti dve podjetji bi v septembru že lahko začeli obratovati in bi dobilo zaposlenje okoli 5000 novih delavcev. Pri drugih nameranih javnih delih, kakor n. pr. izgraditev proge Požarevac—Kučevo, jadranske proge od Beograda do Valjeva, odnosno Zvornik—Tuzla—Doboj—Banjaluka, nadalje beogradskega mestnega pristanišča pa bi našlo zaposlenje še kakih 15.000 do 20.000 delavcev.

Zakon o minimalnih mezdah je ponovno obljubil minister socialne politike na shodu v Novem Sadu ter še dodal, da po novem zakonu ne bo več delavcev, ki bi dobivali pod šest dinarjev na dan. (Sicer je tudi 6 dinarjev na dan hudo daleč pod življenskim nivojem!)

1800 delavcev stavka v cementnih tovarnah pri Splitu, ker tovarna ni ugodila zahtevi po povišanju mezd. Tovarna utemeljuje to z zmanjšanjem izvoza v inozemstvo za 40 odstotkov, v tuzemstvu pa da je tudi padla že itak pičla poraba cementa še za 25 odstotkov.

V Zagrebu imajo spet afero. Društvo «Narodna zaščita», ki ima dobrodelne namene, je prodajalo brezplačne vozovnice ljudem, ki niso bili upravičeni, da bi jih dobivali. Kakor se vidi, se da še zmerom služiti na račun humanosti in narodne zaščite.

Italija misli s svojimi paroplovnicami družbami tekmovati našim na jugoslovanski strani Jadrana. Ustanovila je novo družbo, ki ima 14 večjih ladij.

Legitimistični pokret (za povrnitev Habsburžanov) so v Avstriji na novo organizirali. Vodstvo ostane v rokah «železnega obroča», katerega častni predsednik je sin pokojnega Ferdinanda, vojvoda Maks Hohenberški. Politično vodstvo je poverjeno vnovič dr. Wiesnerju. Predsednik 12-članskega «velikega sveta» je generalni polkovnik Dankl. Za to reorganizacijo je bil odločen močni razmah tega pokreta v zadnjem času, zaradi česar je nastala potreba ločitve političnega vodstva od administrativnega in organizatornega.

Po neki statistiki mednarodnega urada za delo živi trajno okoli 29 milijonov ljudi izven mej svoje domovine, odnosno svoje države. Med njimi je okoli tri milijone Jugoslovancev.

V Pragi je umrl znameniti češki zgodovinar profesor dr. Jožef Pekar. Eno njegovih del, ki mu je pridobilo svetovni sloves, je zgodovina Wallensteinove zarote.

Na Litvanskem so izpremenili smrtno kazen. Vesal tam ne poznajo. Doslej so na smrt obsojene ustrelili, odslej jih bodo spravljali na oni svet s strupenim plinom.

Po Primorskem pobirajo v šolah prispevke za Francovo armado v Španiji.

Nemški notranji minister je izdelal nov uradniški zakon, ki stopi v veljavo s 1. julijem t. l. Vse uradništvo bo zapriženo na ustavo in na Führerja kot državnega poglavarja. Po šestletni poskusni dobi postane uradnik definitiven, služba je potem stalna za vso dobo. Pogoji je politična zanesljivost in potrebna predizobrazba. Pred 27. letom ne dobi nihče definitivnega nameščenja. S 57. letom ima uradnik pravico na upokojeitev, po 30-letnem službovanju pa pravico na polno penzijo.

Grška vlada pripravlja nevaren zakon, s katerim bo zapovedala vsem državljanom skok v zakonski jarem. Kdor se bo upiral tej zapovedi, izgubi državno službo, oziroma je ne bo dobil, poleg tega bo pa plačal še dvojni davek! Izvzete so seveda le zdravstvene zapreke.

Na Češkem se bo sladkor pocenil. Pa pri nas, kjer je v kmetijski hiši sladkor prava redkost? Ustanovil se je sklad za pobiranje tihotapstva s saharinom. Efekt bi bil dosti večji, če bi rajši znižali cene sladkorju, ki leži zdaj neprodan po skladiščih.

Italija gradi nove avtomobilске ceste, pri nas pa še starih ne popravljamo. Pri tem prepevamo o lepota naših krajev in se čudimo, da hodijo inozemski bogataši z avtomobili rajše v Italijo kakor k nam.

Mussolinijev sin je napisal memoare o svojem udejstvovanju v Abesniji. «Vojna,» piše Vittorio Mussolini na zadnji strani svoje knjige, «ustvarja pri vojaki voljo po novi vojni.»

Zaradi naglih vremenskih izprememb je po raznih delih Evrope pričela razsajati hripa. Na Poljskem je posebno huda. Samo v Varšavi je zbolelo nad 100.000 oseb. Veliko šol so morali zapreti. V Angliji je v enem tednu umrlo okoli 1500 ljudi.

Ruski lesni dumping ponehava. Statistično je dokazano, da Rusija zdaj zmanjšuje svoj izvoz predvsem v Anglijo in Nemčijo. Zato je pričakovati porast jugoslovanskega izvoza. Seveda bomo kmalu kje brali, da je ta porast ne zasluga zmanjšane ruskega dumpinga, marveč zasluga raznih naših vedno «zaslužnih» mož.

Po neki objavi angleškega državnega podtajnika Lloyda izdelajo angleške tvornice vsak teden 150.000 plinskih mask. Ta produkcija se bo v bodoče podesetorila. V vseh krajih države bodo shrambe za plinske maske. Anglija bo prva država, kjer bo za vsakega prebivalca pripravljena plinska maska.

25 milijonski jubilej izdelanega avtomobila slavi te dni avtomobilski kralj Ford. Ob tej priliki je daroval 25 milijonov dolarjev za dobrodelne namene za svoje delavce. Bog daj Jugoslaviji takega takega «Ford»!

Po inozemskih listih kroži tale prispodoba: Mussolini sliči dobremu šahistu, ki misli štiri poteze naprej, Hitler pa je šahist, ki spekulira na napake nasprotnika.

Ni skromna. V njujorških krogih danes mnogo govore o škandalih, ki jih opisuje v dolgih člankih ločena soproga bivšega španskega prestolonaslednika grofa Covadonga o svojem možu. Edelmira Sapedro, ki izvira iz meščanske družine, zahteva od svojega moža za alimente skromno vsotico 250 dolarjev dnevno.

Somišljeniki pišejo

NA POŠTENI POTA!

Sem prejel prvo številko «Slovenske besede», v kateri najdem zapisano marsikakšno resnično besedo o tem, kaj se je v vseh teh letih zamudilo, in zakaj je šlo vse rakovo pot, posebno pri nas na Slovenskem.

Pa če dovolite še meni kakšno besedo, bi rekel to, da smo si Slovenci sami največ krivi, da smo prišli tako na kant. Prvič je največ kriva tista naša nesloženost, saj kjer se prepirata dva, tam tretji zmeraj dobiček ima; drugič pa je krivo to, da ni bilo poštene politike. Pod pošteno politiko razumem jaz to, da se držiš tistega, kar si si postavil za nalogo in cilj, ne pa da obračaš svoj plašč po vetru. In da jutri zatajiš, kar si včeraj oznanjal.

Vprašam vas: ali je to poštena politika? Ali je to tisto, ki se mu pravi morala? Saj mora vendar tudi v politiki veljati morala, ali ne? Jaz rad prebiram zgodovinske stvari in sem bral neke, da je že 350 let pred Kristusom neki grški modrijan učil, da mora politika služiti ljudstvu v prid in blagor in da se je ne sme zlorabljati za malenkostne zvižaje, spletke in hudobi-je, kakor te delajo ljudje, ki niso sposobni, da bi se povzdignili do višjih idej, in slabi državljani, ki vidijo v upravljanju države samo priliko, da zadovoljijo svojo častihlepno in lakomnost.

Zato pa pravim, s tako nemoralno politiko, kakor se je razpasla med nami, treba enkrat za vselej pospraviti.

Kdor hoče, da ga bo ljudstvo priznalo, ta mora delati pošteno politiko. In prav ste zapisali: **Treba kreniti na nova pota!** Jaz bi dodal: **Na poštena pota v vsem in povsod, tudi v politiki!**

Star Gorjanec.

Drugje in pri nas

Po svetu imajo hude boje za surovine. Zlasti Nemčija kaže obupne napore, da bi si jih pridobila. Mi jih imamo v obilici. Toliko, da jih ni izrabiti ne moremo. Za slepe cene dajejo lastniki koncesije tujcem, ki potem ogromno služijo. Trepča, Bor, Mežica in druge družbe so najzgovornejši dokaz, kako znamo pri nas gospodariti.

Zlasti bavksita, ki služi za pridobivanje aluminija — kovine bodočnosti — imamo pri nas v obilici. Znano je tudi to, da je naš bavksit najboljši na svetu. Toda aluminija pri nas ne izdelujemo. Rajši izvažamo bavksit za smešno ceno in potem aluminij za drag denar uvažamo.

Tudi nafte nam ne manjka. Pogosto beremo o naših krajih, kjer so jo odkrili. Pred kratkim se je to zgodilo v Tuzli. Kdo jo bo izkoriščal, ne vemo, skoraj zanesljivo pa bodo spet tuji. Seveda, zakaj bi bili egoisti, — zakaj bi mi vse sami snedli?

— Gospodična, če bi vi hoteli biti moja, bi jaz postal popolnoma drug človek!

— Hvala, onega drugega človeka sem že dobila!

— No, ali že kuha tvoja kuharica po tvojem navodilu?

— Seveda kuha, a na hrano hodi v restavracijo!

Izumil sem stroj, ki bo namah odpravil krizo. Nadomešča pet delovnih moči!

— No, to bo krizo vendar še povečalo — pet ljudi bo brez službe!

— Je res, toda za vzdrževanje takega stroja je potrebno sto ljudi!

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din.

Dopise pošljite na naslov
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

KULTURA

NAŠ RADIO.

Če primerjamo radijski val, ki prenaša vsakovrstna brezžična oddajanja, koščkom papirja, ki prinaša natisnjena poročila v obliki časopisov, moramo priznati, da prekaša radijski val tisk tako v brzini razširjanja novic, kakor tudi vsebinsko. Radio, ki je pričel z razširjevanjem brezpomembnih lokalnih vesti in dogodkov, se je izoblikoval v zadnjem desetletju v univerzalno sredstvo. Tiskarski proizvodi vseh vrst so namenjeni predvsem gotovemu krogu čitateljev, radijske oddaje pa so si pridobile poslušalce v vseh krogih prebivalstva po vsem svetu. Vsako vprašanje se že obravnava po radiu. Tudi politično. In kaj pomeni danes radio v političnem življenju nam najlepše dokazuje dogodek iz zadnjega časa: španska državljanska vojna in neizprosen radijski boj nacionalističnih in republikanskih oddajnih postaj, govor rekista Degrellea iz italijanske oddajne postaje svojim pristajšem v domovini. Ko so gotovi listi že lansirali vesti, da je Madrid padel, so lahko milijoni in milijoni poslušali prenos filharmoničnega koncerta iz madridske opere. Ta koncert, ki so ga prenašale tudi gigantske ruske oddajne postaje, je preko vseh mej in cenzur javil svetu, da se v obsedenem Madridu vrše koncerti visoke umetniške vrednosti, in nihče ni mogel več verjeti vestem, da je Madrid padel. Nihče ne more danes več zanikati, da je radio probojna sila političnih idej, ki je zatemnila vsa ostala propagandna sredstva.

Zato se ne smemo čuditi, če čitamo, da se velesile danes ne obojujejo samo s topovi in modernimi morilnimi sredstvi, ampak tudi z močnimi in jakimi oddajnimi postajami. Velesile so spoznale, da lahko v primeru vojne zastrupljajo po etru moralo zaledja in vojaštva mnogo lažje in boljše, kakor s strupenimi plini in granatami.

V radiofoniji vodi danes Sovjetska Rusija s 27 postajami in energijo 1314 kilovatov, sledijo ji Francija (25 postaj, 1074,8 kw), Nemčija (24 postaj, 949,25 kw) in Anglija (16 postaj, 773,3 kw). Po velikosti svojega teritorija so dobro opremljene: Češkoslovaška (7 postaj, 251,7 kw), Italija (15 postaj, 248,7 kw), Poljska (9 postaj, 244 kw), Švedska (13 postaj, 241,65 kw) in Švica (6 postaj, 217,3 kw).

Dobro organizirano radiofonijo imajo tudi naši sosede: Avstrija (8 postaj, 136 kw), Madžarska (6 postaj, 148 kw), Rumunija (2 postaji, 162 kilovatov), Italijo smo že omenili, Bolgarija pa, ki ima danes tri po-

staje z energijo 5 kw, gradi novo 100 kw oddajno postajo.

Ljubljanska radijska postaja premore kot najjačja postaja v naši državi, 6,3 kw, zagrebska 0,75 kw in beogradska 2,7 kw. Če prištejemo k tem trem postajam še kratkovalno postajo Beograd II. z 1 kilovatno jakostjo, premoremo skupaj komaj 10,75 kw in predstavljamo tretjo najslabšo radiofonsko silo na svetu.

Mislim, da zadostujejo ti podatki našim odločujočim faktorjem kot resen opomin, da moramo brez odlaganja in dolgotrajnega premišljanja podvzeti vse korake, da zgradimo nove in močnejše oddajne postaje!

Naše ljudske odre opozarjamo na novo dramatizacijo Jurčičevih «Rokovnjačev», ki so izšli v priredbi Ferda Delaka v založbi «Naš oder», Ljubljana, Gajeva ul. 8. V novi Delakovi dramatizaciji so «Rokovnjači» popolnoma novo, sodobnemu odru odgovarjajoče močno dramatično delo. Posamezni izvod stane Din 20.—

Založbe, ki žele, da bomo v naši kulturni rubriki obravnavali nove publikacije, naj nam pošljejo recenzentske izvide.

Naši čitatelji in naše čitateljice dobe reviji «Priatelj» in «Žena in dom» brezplačno na ogled. Sporočite z dopisnico svoj naslov upravi, Dalmatinova ulica 8/I, poštni predal 108, da Vam takoj pošlje februarško številko.

V mednarodnem natečaju za spomenik Pilsudskemu, velikemu poljskemu maršalu, so zmagali Hrvati! Nagrado 10.000 zlotov dobita kipar Augustinčič in arhitekt Galič.

Gospodarske vesti

Svetovna produkcija avtomobilov znaša po statistiki za l. 1936 okroglo 5.200.000 vozov. Na vsakih 10 minut izdelajo tovarne 10 vozov. Prednjači Amerika s 77%, zatem pridejo Anglija, Francija, Nemčija, Italija, Kanada. Rusije v tej statistiki ni. Kar zadeva Jugoslavijo, smo po statistiki «Vestnika avtokluba za Slovenijo» v prometu z motornimi vozili številčno zadnji, po davku na bencin pa prvi na svetu. Kar je tudi zanimivo.

Trgovine Ta-Ta ostanejo odprte v naši državi do odloka državnega sveta. Od tega je zdaj edino odvisna usoda tega velepodjetja.

Obisk v Moravčah

Moravska fara nima para...
Narodna.

Pravzaprav bi morali imenovati to lepo moravsko dolino tudi dolino gradov, saj je v okolišču četrt ure kar pet gradov. Štirje so še celi, medtem ko je pa peti že temeljita razvalina. Najbližji je ponosni dvorec Zalog, prej nazvan Wartemberg; sledijo Česnjice, Hmeljnek in Tuštajn. Kaj bi sicer povedal o Moravčah? Tako blizu so Ljubljane, da so cene točno iste, a vendar tako daleč, da še niti elektrike nimajo, v bližini pa vodi daljnovod iz Velenj v Ljubljano.

AvtoBUS priropota v ta ponosni trg, sredi katerega kraljuje lepa cerkev sv. Martina.

— Dober večer, kje bi dobil prenočišče? vprašam prvega domačina.

— Ga ne boste prav nikjer!

— Ni zlomka, kam pa denete tuje, če pridejo k vam?

— Gospod župnik jim izkaže to gostoljubje, ali pa gospod kaplan! No, ta je pa lepa, sem si mislil. Še na cesti bom moral ostati, zato za prvo silo zavijem v oštarijo, kam naj gre sicer stoodstotni Slovenec?

V krčmi dosti možakarjev in živahen razgovor o politiki. Tu Maček, tam Korošec! In tako je šlo zdaj na eno, zdaj na drugo stran, dokler se niso zavedli, da je škric navzoč (to sem bil namreč jaz). Potem so se pa zaprli vase s sedmerimi pečati. Ker tu ni dobili prenočišča, kmalu zopet odkolovratim. Kje in kako sem spal, naj ostane znano samo pravičnemu Bogu.

Jutro jasno in kristalno, sonce! Kam? Proti zaloški graščini, staremu dvorcu wartemberškemu. Tako nekako štiri sto let bo imel.

Grajska kapelica je vsa obložena s plastičnimi ornamenti, po dvorišču raste drevje in trava, po grajskih sobanah se pa bohoti — mogoče nežnopolta princeska? Ali ne, — svinjska repa, čebula, pesa in krompir. Skozi razbite kamine vidiš kar naenkrat po vsem gradu. Torej so kot nekakšen periskop. Pred časom, pravijo, se je dosti mudil v tej graščini knez namestnik Pavel. Do nakupa te graščine pa ni prišlo, ker se je Njegova Visokost rajši odločila za Brdo. Pač pa je nakupil večje število skulptur iz te graščine in baje bo kupil še freske z zidovja. Strokovnjak je ugotovil, da bi bil prenos teh fresk mogoč brez škode za slike.

Tako sem pohajal po gradu in nihče me ni vprašal, kdo sem in kaj pravzaprav hočem. Zaupljiv je ta kmetič, ki menda zdaj tu gospodari. Premišljujem: tu stare dvorane nemških fevdalcev, vse zapuščene in preživele, tam zunaj pa živo življenje in politika! Navsezadnje se mi zdi, kakor bi tudi

te stare, temne grajske kleti šepetale in vpraševale, kaj si: ali buržuji ali boljševiki?

Iz gradu jo mahnem po viseči poti nazaj na cesto ter za ozarami proti Česnjicam in dalje na Tuštajn. Iz gradu na grad! Na levi Hmeljnek, čeden gradič, last starega sivolasega avstrijskega generala, ki pa zimo preživlja v Gradu. Letnica na gradu 1669. Visoko v bregu orjejo trije kmetje v posamezne stopnje predeljeno njivo, sicer ne bi bilo mogoče drugače zmagovati strmine, dva para konj vleče plug. Zmislim se na Župančičev stih: Sveta si zemlja slovenska in blagor mu, komur plodiš...

— Dober dan, možje, orjete?

— Kot vidite!

— Težka zemlja?

— Kakor se vzame!

— Ste pridni!

— Moramo!

Salamensko so malobesedni, bo šlo mogoče z drugimi strunami, poizkusimo!

— Kriza je pač, kriza!

— Za vse ne!

No, pa imaš zlomka; dobro je povedal, kaj? Pika! Pa smo opravili.

Tako sem pohajkoval po moravški fari in slišal in videl še marsikaj, pa bom leto osorej povedal! Če še povem, da imajo sto trinaest let staro šolo, naj bo dokaz, da je tam kultura že stara stvar. Drugi dokaz stare slovenske vzajemnosti je pa več različnih domov, vsi so prosvetni ali vsaj združni, skupnega pa ni nikjer!

Z avtoBUSom nazaj v Ljubljano! Ropotalo je in bobnelo, pokalo in bliskalo, pa smo se vendar srečno pripeljali. Zadnjič je namreč avtoBUS spotoma zgorel, samo avtoBUS — Moravčan pa ni na srečo nobeden.

— nik.

Prijateljice med seboj:
— Kako hitro teče čas, čez en teden bom stara dvajset let!
— A jaz sedemnajst!
— Ampak Milena, zakaj lažeš? Točno vem, da si stara petindvajset let, ker sem dve leti mlajša od tebe!

Prirejamo zopet naš priljubljeni

sejem!

Na vse cene v izložbah 10% popusta

1.-15.

FEBRUARJA

Ant. Krisper

Mestni trg 26

Radi Vam razkažemo sejem tudi, če si ne boste ničesar izbrali!
Buffet na razpolago!

Priporoča se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Mihelčič Ivan - Ljubljana

B ORŠTIKOV TRG ŠT. 1, TELEF. 27-04

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnike itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Pojasnili v strokovnih zadevah brezplačno. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. Zahtevajte reference. Nočna služba za nujna popravila. Kličite telefon 27-04.

TRIGLAV

lastnik **J. OLUP, Ljubljana**

industrija perila in oblek, prodaja na debelo in na drobno v trgovskih prostorih

Ljubljana, Stari trg 2, Pod Trančo 1, Kolodvorska ul. 8

Perilo in obleke se izvršuje tudi po meri po najnovejši modi in najceneje

PRVOVRSTNA

ljutomerska, bizeljska, dolenjska in dalmatinska vina toči gostilna pri

„Jerici“, Rožna dolina, Cesta V/2

Priporočata se

Jeločnik Viktor in Jerica

špecerija, manufaktura in galanterija
PREMOG, DRVA



Otroški vozčki najnovejših modelov
Dvokolesa, motor i, triokli
Šivalni stroji pogreznjivi

Po zelo niski ceni! — Ceniki franko!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Podružnica:

Maribor, Aleksandrova cesta št. 26

T v r d k a

ANTON KOVAČIČ

TOVARNA PEČI

LJUBLJANA, Rožna dolina

Priporočamo to
znano trdko
vsem slojem

hoče pomagati kmetom na ta način, da prevzame za dobavo kmečkih peči hranilne knjižice sledečih ljubljanskih hranilnic: Ljudske posojilnice, Kmetke posojilnice in Mestne hranilnice v Ljubljani

Gostilna „ŠTRAJZEL“

Tvrdka

Ign. Žargi

Ljubljana

Sv. Petra cesta 11

Priporoča veliko izbiro raz-

nega perila, kravat, dam.

plaščev in oblek po zelo

nizkih cenah!

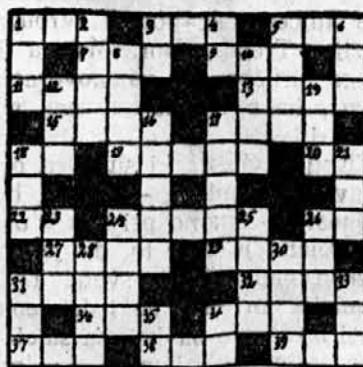
Franc Slamič

tvornica konzerv in
mesnih izdelkov

L j u b l j a n a

Moderna restavracija

Križaljka



Vodoravno: 1. del sobe, 3. del obraza, 5. rojstna hiša, 7. žuželka, 9. navaden števec, 11. nalezljiva bolezen, 13. istoveten, 15. del telesa, 17. sorodnik, 18. izraz začudenja, 19. vrsta sena, 20. osebni zaimek, 22. ploskovna mera, 24. pesniška oblika, 26. prija, 27. izraz v loteriji, 29. egiptovsko božanstvo, 31. vrsta brusa, 32. velik greh, 34. naplčilo, 36. švicarski kanton, 37. indijska reka, 38. nosilna priprava, 39. suženj.

Navpično: 1. drugi izraz za ubod, 2. del soda, 3. prislovno določilo kraja, 4. oblika povratnega glagola, 5. žensko ime, 6. poljska cvetlica, 8. slovanski vladar, 10. ruska reka, 12. moško krstno ime, 14. veznik, 16. vaja za glasovir, 17. vrsta blaga, 18. navaden števec, 21. svetopisemska oseba, 23. abesinski naslov, 24. jugoslovanska reka, 25. azijska reka, 26. del posode, 28. ne star, 30. koroška gora, 31. del obraza, 33. svetopisemska oseba, 35. mersarska kljuka, 36. nadležna živalica.

Oglašujte v

„Slovenski besedi“

Cenjenemu občinstvu

vljudno naznanjam, da sem prevzel znano gostilno

„pri Lovcu“, Cesta 29. okt. 24.

Dobra domača kuhinja.

Za obilen obisk se priporočata

Prvovrstna vina.

Jože-Milka Bitenc.

ANGELO JELČIČ

pleskar, ličar, sobo-erko-slikar za stavbe in pohištvo

Ljubljana VII, Celovška cesta 65

Telefon 38-40

Prevzamem vsa s' avbena, pohištvena in mostovna dela v mestu in na deželi. — Za prvovrstno delo jamčim. — Zmerne cene

Gostilna FIGOVEC

Tyrševa ulica 13

se vljudno priporoča za obisk

Praprotnik Franc

STROJNO MIZARSTVO

Ljubljana VII, Aleševčeva ulica 37

Telef. 23-32

Obiščite!

solidno, znano gostilno

„DERENDA“, Ljubljana
RIMSKA CESTA ŠTEV. 4

Postreženi boste s prvovrstnim štajerskim, dolenskim kot dalmatinskim vinom. Dobra meščanska kuhinja! Cene zelo zmerne. Abonenti se sprejemajo. Raznim društvom so za slavn. seje in občne zbornice na razpolago salon in klubske sobe.

Vijudno se priporočata: **FRAN in KATI DERENDA**